

Brüssel, 11. märts 2020
(OR. en)

6766/20

ENV 168
COMPET 115
AGRI 88
TRANS 113
MI 72
IND 32
CONSOM 54
ECOFIN 182
ENER 82
RECH 97
SAN 88
MARE 2
SOC 144
CHIMIE 7
ENT 33

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	11. märts 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2020) 98 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Uus ringmajanduse tegevuskava Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2020) 98 final.

Lisatud: COM(2020) 98 final

Brüssel, 11.3.2020
COM(2020) 98 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Uus ringmajanduse tegevuskava
Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel**

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	2
2.	KESTLIKU TOOTEPOLIITIKA RAAMISTIK	3
2.1.	Kestlike toodete kavandamine	3
2.2.	Tarbijate ja avaliku sektori hankijate mõjuvõimu suurendamine	5
2.3.	Ringlus tootmisprotsessides	6
3.	PEAMISTE TOODETE VÄÄRTUSAHELAD	6
3.1.	Elektroonika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia	7
3.2.	Akud ja sõidukid	8
3.3.	Pakendamine	8
3.4.	Plast	9
3.5.	Tekstiiltooted	10
3.6.	Ehitus ja hooned	11
3.7.	Toit, vesi ja toitained	12
4.	VÄHEM JÄÄTMEID, ROHKEM VÄÄRTUST	13
4.1.	Jäätmetekke vältimist ja ringmajandust toetav täiustatud jäätmepoliitika	13
4.2.	Ringmajanduse edendamine mürgivabas keskkonnas	14
4.3.	ELi teisese toorme hästi toimiva turu loomine	14
4.4.	EList eksporditavate jäätmete probleemiga tegelemine	15
5.	RINGMAJANDUSE TOIMIMISE EDENDAMINE INIMESTE, PIIRKONDADE JA LINNADE HÜVANGUKS	16
6.	VALDKONDADEVAHELISED MEETMED	16
6.1.	Ringmajandus kui kliimanetraalsuse eeltingimus	16
6.2.	Õiged sammud majanduses	17
6.3.	Ülemineku kiirendamine teadusuuringute, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil	18
7.	ÜLEMAAILMSED JÕUPINGUTUSED	18
8.	EDUSAMMUDE JÄLGIMINE	19
9.	JÄRELDUS	20

1. SISSEJUHATUS

Planeet Maa on meil elamiseks ainus, kuid 2050. aastaks tarbib maailm ressursse nii, nagu oleks meie käsutuses kolm planeeti¹. Selliste materjalide nagu biomassi, fossiilkütuste, metallide ja mineraalide üleilmne tarbimine peaks järgmise neljakümne aasta jooksul kahekordistuma² ja samal ajal peaks aastane jäätmete prognooside kohaselt suurenema 2050. aastaks 70 %³.

Kuna pool kasvuhoonegaaside koguheitest ning üle 90 % elurikkuse vähenemisest ja veepuudusest tuleneb loodusvarade kaevandamisest ja töötlemisest, võeti **Euroopa roheline kokkulepega⁴** kasutusele kliimanetraalse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majanduse kooskõlastatud strateegia. **Ringmajanduse edendamine lisaks majanduses esirinnas olevatele ettevõtjatele ka tavaettevõtjate seas** aitab otsustavalt saavutada **kliimanetraalsust 2050. aastaks** ja käsitada **majanduskasvu ressursikasutusest eraldi** ning tagab samal ELi pikaajalise konkurentsivõime ja selle, et kedagi ei jäeta kõrvale.

Selle eesmärgi täitmiseks **peab EL kiirendama üleminekut taastava majanduskasvu mudelile, tänu millele saab planeet tagasi rohkem kui tarbitakse**, samas tuleb pingutada selle nimel, et **ressursitarbimine ei ületaks planeedi võimalusi**, ning seepärast püüda **järgmisel kümnendil vähendada tarbimise jalajälge ja kahekordistada materjalide ringkasutuse määra.**

Ettevõtjatele pakub kestlike toodete raamistiku loomisel tehtav koostöö uusi võimalusi nii ELis kui ka mujal. Selline **järkjärguline, kuid pöördumatu üleminek kestlikule majandussüsteemile on ELi uue tööstusstrateegia** lahutamatu osa. Hiljutise uuringu kohaselt võib ringmajanduse põhimõtete kohaldamine kogu ELi majanduses suurendada ELi SKPd 2030. aastaks veel 0,5 % ja tänu sellele luuakse ligikaudu 700 000 uut töökohta⁵. Ka üksikettevõtjad saavad sellest selget majanduslikku kasu: kuna ELi tootmisettevõtted kulutavad materjalidele keskmiselt umbes 40 %, võivad suletud ahela mudelid suurendada nende kasumlikkust ja samal ajal kaitsta neid ressurshindade kõikumise eest.

Tuginedes ühtsele turule ja digitehnoloogia potentsiaalile, on tänu ringmajandusele võimalik **tugevdada ELi tööstusbaasi ning toetada ettevõtete loomist ja ettevõtlust VKEde hulgas.** Uued ärimudelid, mille aluseks on tihedamad seosed tarbijatega, individualiseeritud masstootmine ning ühis- ja jagamismajandus ning mida toetavad sellised tehnoloogialahendused nagu asjade internet, suurandmed, ploki ahel ja tehisintellekt, mitte üksnes ei kiirenda ringmajanduse toimimist, vaid ka vähendavad materjalikulu majanduses ning muudavad Euroopa esmastest toorainetest vähem sõltuvaks.

Kodanike jaoks pakub ringmajandus kvaliteetseid, funktsionaalseid ja ohutuid tooteid, mis on tõhusad ja taskukohased, kestavad kauem ning mõeldud korduskasutamiseks, parandamiseks ja kvaliteetseks ringlussevõtuks. **Mitmesuguste uute kestlike teenustega**, toote-teenuse-mudelitega ja digilahendustega kaasnevad parem elukvaliteet, innovaatilised töökohad ning paremad teadmised ja oskused.

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

² OECD (2018), *Global Material Resources Outlook to 2060*.

³ Maailmapank (2018), *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*.

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ Cambridge Econometrics, Trinomics ja (2018), *Impacts of circular economy policies on the labour market*.

Käesolev ringmajanduse tegevuskava on tulevikku suunatud tegevuskava keskkonnahoidlikuma ja konkurentsivõimelisema Euroopa loomiseks koos ettevõtjate, tarbijate, kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Eesmärk on kiirendada majanduse ümberkorraldamiseks tehtavaid muudatusi, mis on ette nähtud Euroopa rohelise kokkuleppega, ja samal ajal tugineda alates 2015. aastast rakendatud ringmajandusmeetmetele⁶. Kava alusel ühtlustatakse õigusraamistikku ja muudetakse see sobivaks kestliku tuleviku jaoks, nii et maksimaalselt kasutatakse ära majanduse ümberkorraldamisest tulenevaid uusi võimalusi ning samal ajal vähendatakse nii palju kui võimalik inimestele ja ettevõtjatele kaasnevat koormust.

Kavas esitatakse hulk omavahel seotud algatusi, et luua **tugev ja sidus tootepoliitika raamistik, mis muudab kestlikud tooted, teenused ja ärimudelid normiks** ning millega **kujundatakse ümber tarbimisharjumusi, nii et jäätmeid kõigepealt üldse ei tekitata.** See tootepoliitika raamistik võetakse kasutusele järk-järgult ja samal ajal käsitletakse esmajärjekorras peamiste toodete väärtusahelaid. Lisaks kehtestatakse veel **jäätmete vähendamise** meetmed, et tagada ELis **kvaliteetsete ringlussevõetud teisese toorme hästi toimiv siseturg.** Samuti suurendatakse ELi suutlikkust vastutada oma jäätmete eest.

Euroopa ei saavuta majandust ümberkujundavaid muutusi üksi tegutsedes. EL on ka edaspidi **üleminekul ringmajandusele maailmas esirinnas**⁷ ja kasutab oma mõjuvõimu, oskusteavet ja rahalisi vahendeid **2030. aastaks seatud kestliku arengu eesmärkide** saavutamiseks. Eesmärk on ka tagada, et ringmajandus toimiks inimeste, piirkondade ja linnade jaoks, aitaks igakülgset kaasa kliimaneutraalsuse saavutamisele ning et selles kasutataks ära teadusuuringute, innovatsiooni ja digiteerimise võimalusi. Selle raames kavatakse välja töötada **usaldusväärne järelevalveraamistik**, mis aitab mõõta heaolunäitajaid, mis lähevad SKPst tunduvalt kaugemale.

2. KESTLIKU TOOTEPOLIITIKA RAAMISTIK

2.1. Kestlike toodete kavandamine

Kuigi toodete kavandamise etapis määratakse kindlaks kuni 80 % nende keskkonnamõjust,⁸ **ei stimuleeri lineaarne tootmis- ja tarbimismudel „võta-valmista-kasuta-kõrvalda“ tootjaid piisavalt, et suurendada oma toodete ringlussevõetavust.** Paljud tooted lagunevad liiga kiiresti, neid ei ole lihtne korduskasutada, parandada ega ringlusse võtta ning paljud neist on mõeldud ainult ühekordseks kasutamiseks. Samal ajal on ühtsel turul olemas kriitiline mass, mis võimaldab ELil kehtestada üleilmseid standardeid toodete kestlikkuse valdkonnas ning mõjutada tootedisaini ja väärtusahela juhtimist kogu maailmas.

ELi algatustes ja õigusaktides juba käsitletakse teataval määral toodete kestlikkuse aspekte; nende arvessevõtmine on kas kohustuslik või vabatahtlik. Nimelt reguleeritakse ökodisaini direktiiviga⁹ edukalt energiamõjuga toodete energiatõhusust ja mõningaid selliste toodete ringlussevõetavusega seotud omadusi. Samal ajal on sellised vahendid nagu ELi ökomärgis¹⁰ või ELi keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid¹¹

⁶ COM(2015) 614 final.

⁷ SWD(2020) 100.

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4d42d597-4f92-4498-8e1d-857cc157e6db>

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).

laiema ulatusega, kuid vabatahtliku kasutuse tõttu on nende mõju väiksem. Tegelikult puudub **põhjalik nõuetekogum**, mis tagaks, et kõik ELi turule lastavad tooted muutuvad kestlikumaks ja vastavad ringlussevõetavuse põhimõttele.

Selleks et **muuta tooted kliimanetraalse ja ressursitõhusa ringmajanduse jaoks sobivaks**, vähendada jäätmeid ja tagada, et jätkusuutlikkuse eestvedajate tegevus muutub järk-järgult normiks, esildab komisjon **seadusandliku algatuse kestliku tootepoliitika kohta**.

Selles **seadusandlikus algatuses on põhitähelepanu** all ökodisaini direktiivi laiendamine lisaks energiamõjuga toodetele ka muudele toodetele, et **ökodisaini raamistikku saaks kohaldada võimalikult laia tootevaliku suhtes ja et see aitaks kaasa ringmajanduse toimimisele**.

Osana sellest seadusandlikust algatusest ja vajaduse korral täiendavate seadusandlike ettepanekute kaudu kaalub komisjon **kestlikkuse põhimõtete** ja muude asjakohaste võimaluste kehtestamist, et reguleerida järgmisi aspekte:

- muuta tooted **vastupidavamaks, korduskasutatavamaks, ajakohastatavamaks ja kergemini parandatavamaks** ning vähendada **ohtlike kemikaalide** sisaldust toodetes ning suurendada toodete **energia- ja ressursitõhusust**;
- suurendada **ringlussevõetud materjali sisaldust toodetes** ning samal ajal tagada toodete toimivus ja ohutus;
- võimaldada **ümbertöötlemist ja kvaliteetset ringlussevõttu**;
- vähendada **CO₂- ja keskkonnajalajälge**;
- piirata **ühikordset kasutust** ja võidelda **toodete enneaegse vananemise vastu**;
- kehtestada **müümata rikkematu kauba hävitamise keeld**;
- stimuleerida **toote-teenuse-mudelit** või muid selliseid mudeleid, kus **tootjale jääb toote omandiõigus** või vastutus selle toimivuse eest kogu olelusringi jooksul;
- kasutada ära tooteteabe **digiteerimise** võimalusi, sh selliseid lahendusi nagu **digipass, täägimine ja vesimärgid**;
- premeerida tooteid vastavalt nende **teistsugustele kestlikkuse näitajatele**, sealhulgas seostades nende häid toimivusnäitajaid stiimulitega.

Esikohale seatakse käesolevas tegevuskavas esitatud väärtusahelatega seoses kindlaks määratud tooterühmad, nagu elektroonika, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning tekstiiltooted, aga ka **mööbel ja suure mõjuga vahetooted**, nagu teras, tsement ja kemikaalid. Täiendavad tooterühmad määratakse kindlaks nende keskkonnamõju ja ringlussevõtupotentsiaali alusel.

Kõnesoleva seadusandliku algatuse ja kõikide muude täiendavate seadusandlike või vabatahtlike lähenemisviiside väljatöötamisel lähtutakse eesmärgist **suurendada sidusust olemasolevate vahenditega, millega reguleeritakse tooteid nende olelusringi eri etappides**. Komisjoni eesmärk on tagada, et **tulevikus juhindutakse toodete kestlikkuse põhimõtetest üldisemas poliitikas ja seadusandlikes algatustes**. Komisjon suurendab ka energiamõjuga toodete suhtes praegu kehtiva ökodisainiraamistiku tõhusust ning võtab muu hulgas üksikute tooterühmade jaoks kiiresti vastu ökodisaini ja energiamärgistuse uue töökava aastateks 2020–2024 ja rakendab seda.

---

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Ökodisaini direktiivi läbivaatamine ning ökodisaini raamistiku alusel või muude vahenditega seoses konkreetsete tooterühmadega tehtav edasine töö tugineb vajaduse korral kriteeriumidele ja eeskirjadele, mis on kehtestatud ELi ökomärgise määru, toote keskkonnajalajäljel põhineva lähenemisviisi¹² ja ELi keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumide alusel. Komisjon kaalub kohustuslike nõuete kehtestamist, et suurendada mitte ainult kaupade, vaid ka teenuste kestlikkust. Hoolikalt hinnatakse ka võimalust kehtestada keskkonna- ja sotsiaalaspektidega seotud nõudeid kogu väärtusahelas alates tootmisest kuni kasutusaja lõpuni, sealhulgas WTO eeskirjade kontekstis. Näiteks võib teatavate toodete ja teenuste kättesaadavuse tagamine¹³ anda lisaks sotsiaalsele kaasatusele ka täiendavat kasu tänu toodete suuremale vastupidavusele ja korduskasutatavusele.

Selleks et toetada uue kestliku tooteraamistiku **tulemuslikku ja tõhusat kohaldamist**, teeb komisjon järgmist:

- kehtestab **ringmajanduse nutirakenduste Euroopa ühise andmeruumi**¹⁴, mis sisaldab andmeid väärtusahelate ja tooteteabe kohta;
- suurendab koos riikide ametiasutustega jõupingutusi, mida tehakse selleks, et tagada ELi turule lastavate toodete puhul **kohaldatavate kestlikkusunõuete täitmine**, eelkõige **kooskõlastatud kontrollide ja turujärelevalvemeetmete** kaudu.

2.2. Tarbijate ja avaliku sektori hankijate mõjuvõimu suurendamine

Tarbijate mõjuvõimu suurendamine ja neile kulutõhusate võimaluste tagamine on kestliku tootepoliitika raamistiku oluline osa. Selleks et suurendada tarbijate osalust ringmajanduses, teeb komisjon ettepaneku vaadata läbi ELi tarbijaõigus, tagamaks et **tarbijad saavad usaldusväärset ja asjakohast teavet toodete kohta nende müügikohas**, sealhulgas toodete kasutusea ning parandusteenuste, varuosade ja parandusjuhendite kättesaadavuse kohta. Komisjon kaalub, kas veelgi tugevdada **tarbijate kaitset ökoeksitamise ja toodete enneaegse vananemise eest** ning kehtestada miinimumnõuded **jätkusäästlikkusemärgistele/-logodele ja teabevahenditele**.

Lisaks kavatses komisjon kehtestada **uue nn toodete parandamise õiguse** ja kaalub **uute horisontaalsete materiaalsete õiguste andmist tarbijatele**, näiteks seoses varuosade kättesaadavusega või parandusvõimalustega ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja elektroonika puhul teenuste ajakohastamisega. Pidades silmas **garantiide** osatähtsust ringluspõhisemate toodete pakkumisel, uurib komisjon võimalusi teha muudatusi ka direktiivi 2019/771¹⁵ läbivaatamisel.

Komisjon teeb ka ettepaneku, et **ettevõtjad peavad põhjendama oma keskkonnavalaseid väiteid** toote ja organisatsiooni keskkonnajalajälje meetoditega. Komisjon katsetab nende meetodite integreerimist ELi ökomärgise süsteemi ning hakkab vastupidavuse, ringlussevõetavuse ja ringlussevõetava materjali sisalduse aspekte järjekindlamalt lisama ELi ökomärgise kriteeriumidesse.

¹² https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

¹⁴ COM(2020) 67 final.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).

Avaliku sektori asutuste ostujõud moodustab 14 % ELi SKPst ja võib vägagi soodustada nõudlust kestlike toodete järele. Selle potentsiaali ärakasutamiseks teeb komisjon ettepaneku **keskkonnahoidlike riigihangete kohustuslike miinimumkriteeriumide ja eesmärkide kohta valdkondlikes õigusaktides** ning kehtestab järk-järgult **kohustusliku aruandluse, et jälgida keskkonnahoidlike riigihangete süsteemi kasutuselevõttu**, tekitamata avaliku sektori hankijatele põhjendamatu halduskoormust. Lisaks toetab komisjon jätkuvalt suutlikkuse suurendamist suuniste, koolituse ja heade tavade levitamise ja kutsus avaliku sektori hankijaid üles osalema algatuses „**Avaliku sektori hankijad kliima ja keskkonna nimel**“, mis hõlbustab teabevahetust nende hankijate vahel, kes on keskkonnahoidlike riigihangete rakendamise endale kohustuseks võtnud.

2.3. Ringlus tootmisprotsessides

Ringlussevõtul on oluline osa tööstussektori üldisemal muutmisel kliimaneutraalseks ja sektori pikaajalise konkurentsivõime tagamisel. See võib anda märkimisväärset materjalisäästu väärtusahelates ja tootmisprotsessides tervikuna, luua lisaväärtust ja pakkuda uusi majandusvõimalusi. Koostoimes tööstusstrateegias¹⁶ seatud eesmärkidega võimaldab komisjon suuremat ringlussevõttu tööstussektoris, tehes järgmist:

- hindab **tööstusheidete direktiivi**¹⁷ läbivaatamise raames ringlussevõtu edasise edendamise võimalusi tööstusprotsessides, sealhulgas ringmajandustavade integreerimist tulevastesse parima võimaliku tehnika viitedokumentidesse;
- soodustab tööstussümbioosi ning töötab välja **tööstussektori juhitava aruandlus- ja sertifitseerimissüsteemi** ning võimaldab tööstussümbioosi ellu rakendada;
- toetab **kestlikku ja bioressursipõhist ringmajandussektorit** biomajanduse tegevuskava¹⁸ rakendamiseks;
- propageerib **digitehnoloogia kasutamist ressursside kindlakstegemiseks, jälgimiseks ja kaardistamiseks**;
- edendab keskkonnahoidlike tehnoloogialahenduste kasutuselevõttu range kontrollisüsteemi abil, **registreerides ELi keskkonnatehnoloogia kontrollisüsteemi** ELi sertifitseerimismärgina.

Uus **VKEde strateegia**¹⁹ soodustab VKEde ringmajanduspõhist tööstuskoostööd, tuginedes koolitusele, Euroopa ettevõtlusvõrgustiku nõuannetele klastrite koostöö kohta ja teadmussiirdele Euroopa ressursitõhususe teadmuskeskuse kaudu.

3. PEAMISTE TOODETE VÄÄRTUSAHELAD

Peamistest väärtusahelatest tulenev jätkusuutlikkuse probleem nõuab kiireloomulisi, põhjalikke ja kooskõlastatud meetmeid, mis moodustavad punktis 2 kirjeldatud kestliku tootepoliitika raamistiku lahutamatu osa. Need meetmed aitavad reageerida kliimakriisile ning neid võetakse arvesse ELi tööstusstrateegias ning tulevastes bioloogilise

¹⁶ COM(2020) 102.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

¹⁸ COM(2018) 763 final.

¹⁹ COM(2020) 103.

mitmekesisuse, talustaldrikule- ja metsastrateegias. Osana valdkondlike meetmete juhtimisest teeb komisjon tihedat koostööd peamiste väärtusahelate sidusrühmadega, et selgitada välja ringluspõhiste toodete turgude laienemist takistavad asjaolud ja nende kõrvaldamise viisid.

3.1. Elektroonika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

Elektri- ja elektroonikaseadmed on jätkuvalt üks kiiremini suurenevaid jäätmevooge ELis, kasvades praegu aastas 2 %. Hinnanguliselt võetakse ELis ringlusse vähem kui 40 % elektroonikajäätmetest²⁰. Väärtus läheb kaotsi, kui täielikult või osaliselt toimivad tooted kõrvaldatakse kasutusest, sest neid ei ole võimalik parandada, akut ei ole võimalik asendada, tarkvara ei toetata enam või seadmetesse paigaldatud materjale ei ole võimalik taaskasutada. Kolmest eurooplasest umbes kaks sooviksid oma praegusi digiseadmeid kauem kasutada, tingimusel et seadmete toimivus väga palju ei halvene²¹.

Nende probleemide lahendamiseks esitab komisjon **elektroonikaseadmete ringkasutuse algatuse**, millega koondatakse kokku olemasolevad ja uued vahendid. Kooskõlas kestliku tootepoliitika uue raamistikuga soodustatakse selle algatusega toodete kasutusea pikendamist ja muu hulgas hõlmab see järgmisi meetmeid:

- ökodisaini direktiivi alusel võetavad elektroonikat ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, sealhulgas **mobiiltelefone ning tahvel- ja sülearvuteid** reguleerivad meetmed, et seadmete kavandamisel võetaks arvesse energiatõhususe, vastupidavuse, parandatavuse, ajakohastatavuse, hoolduse, korduskasutuse ja ringlussevõtu aspekte. Seda teemat täpsustatakse tulevases ökodisaini tööplaanis. Hõlmatud oleksid ka **printerid ja tarvikud, näiteks kassetid**, välja arvatud juhul, kui sektoris jõutakse järgmise kuue kuu jooksul ambitsioonikale kokkuleppele vabatahtlikult;
- elektroonika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmine **prioriteediks nn toodete parandamise õiguse**, sealhulgas vananenud tarkvara ajakohastamise õiguse **rakendamisel**;
- reguleerivad meetmed **mobiiltelefonide ja samalaadsete seadmete laadijate kohta**, sealhulgas **ühise laadija kasutuselevõtmine**, laadimisjuhtmete vastupidavamaks muutmine ning stiimulid selleks, et uusi seadmeid ostes ei oleks vaja osta uusi laadijaid;
- elektri- ja elektroonikaseadmete romude parem kogumine ja käitlemine,²² sealhulgas võimalused, kuidas luua **kogu ELi hõlmav tagasivõtusüsteem vanade mobiiltelefonide, tahvelarvutite ja laadijate tagastamiseks või tagasimüümiseks**;
- **ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes**²³ käsitlevate ELi eeskirjade läbivaatamine ning suuniste andmine, et suurendada

²⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_rt130&plugin=1

²¹ Eurobaromeetri eriuuring nr 503, jaanuar 2020.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (ELT L 197, 24.7.2012, lk 38).

²³ Direktiiv 2011/65/EL teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes (ELT L 305, 21.11.2017, lk 8).

sidusust asjakohaste õigusaktidega, sealhulgas REACHi²⁴ ja ökodisaini määrusega.

3.2. Akud ja sõidukid

Säästvad akud ja sõidukid on tuleviku liikuvussüsteemi alus. Et elektromobiilsuse jaoks sujuvalt muuta akude kujunemisejärgus väärtusahel kestlikumaks ja suurendada kõikide patareide ja akude ringlussevõtu võimalusi, teeb komisjon sel aastal ettepaneku **uue patareisid ja akusid käsitleva õigusraamistiku** kohta. Selles seadusandlikus ettepanekus tuginetakse patareidirektiivi²⁵ hindamise tulemustele ja akuliidu tööle ning võetakse arvesse järgmisi aspekte:

- **eeskirjad ringlussevõetud materjali kohta ning kõikide patareide ja akude parema kogumise ja ringlussevõtu meetmed tagavad väärtuslike materjalide taaskasutuse ja annavad tarbijatele sellekohaseid suuniseid;**
- **mittelaetavate patareide** temaatika käsitlemine, et järk-järgult lõpetada nende kasutamine, kui on olemas muud võimalused;
- **säästvus- ja läbipaistvusnõuded patareide ja akude kohta**, võttes arvesse näiteks patareide ja akude tootmise CO₂-jalajälge, toorainete eetilist hankimist ja varustuskindlust ning lihtsustades korduskasutamist, uue kasutusotstarbe andmist ja ringlussevõttu.

Samuti teeb komisjon ettepaneku vaadata läbi **romusõidukeid**²⁶ käsitlevad eeskirjad, et propageerida tõhusamaid ringmajandusmudeleid, **seostades sõidukite konstrueerimise kasutuselt kõrvaldatud sõidukite käitlemisega**, kaaludes **eeskirju sõidukiosades kasutatavate teatavate ringlussevõetud materjalide kohustusliku sisalduse kohta ja suurendades ringlussevõtumäära**. Lisaks kaalub komisjon kõige tõhusamaid meetmeid **vanaõlide** kogumise ja keskkonnaohutu töötlemise tagamiseks.

Laiemast perspektiivist vaadatuna käsitletakse tulevases **terviklikus Euroopa säästva ja aruka liikuvuse strateegias** tihedamaid seoseid ringmajandusele üleminekuga, eelkõige rakendades toote-teenuse-lahendusi, et vähendada esmase materjali tarbimist, kasutada alternatiivseid säästvaid transpordikütuseid, optimeerida taristut ja sõidukite kasutamist, suurendada reisijate arvu sõidukites ja sõidukite koormustegurit ning kõrvaldada jäätmeid ja reostust.

3.3. Pakendamine

Pakendites kasutatavate materjalide hulk suureneb pidevalt ja 2017. aasta oli pakendijäätmete poolest Euroopa jaoks rekordaasta – 173 kg pakendijäätmeid elaniku kohta, mis on kõigi aegade suurim näitaja. Selleks et tagada 2030. aastaks kõikide ELi turul olevate pakendite korduskasutatavus või ringlussevõetavus majanduslikult

---

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta direktiiv 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 91/157/EMÜ (ELT L 266, 26.9.2006, lk 1).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2000. aasta direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta (EÜT L 269, 21.10.2000, lk 34).

elujõulisel viisil, **karmistab** komisjon direktiivi 94/62/EÜ²⁷ läbivaatamisega ELi turul lubatud **pakendite suhtes kehtivaid kohustuslikke põhinõudeid** ja kaalub muude selliste meetmete võtmist, mis keskenduksid järgmistele aspektidele:

- **liigse pakendamise ja pakendijäätmete hulga vähendamine**, sealhulgas sihtmäärade ja muude jäätmetekke vältimise meetmete kehtestamisega;
- **pakendi kavandamine korduskasutatavana ja ringlussevõetavana**, sealhulgas kaaludes piirangute kehtestamist teatavate pakkematerjalide teataval otstarbel kasutamise suhtes, eelkõige juhul, kui on võimalik kasutada muid korduskasutatavaid tooteid või süsteeme või kui tarbekaupu on võimalik ohutult käidelda ilma pakendita;
- **pakkematerjalide koostise keerukuse**, sealhulgas materjalide ja polümeeride hulga vähendamine.

Punktis 4.1 osutatud liigiti kogumise süsteemide ühtlustamise algatuse raames hindab komisjon võimalust võtta kasutusele kogu ELi hõlmav **mürgistus, mis hõlbustab pakendijäätmete nõuetekohast sortimist nende tekkekohas**.

Samuti kehtestab komisjon **eeskirjad** muude plastmaterjalide kui polüetüleenitereftalaadi **ohutu ringlussevõtu kohta toiduga kokkupuutuvates materjalides**.

Ühtlasi jälgib komisjon rangelt ja toetab joogiveedirektiivi nõuete rakendamist, et **muuta joogivesi avalikes kohtades kättesaadavaks**, tänu millele vähendatakse sõltuvust pudeliveest ja välditakse pakendijäätmete teket.

3.4. Plast

ELi strateegiaga plasti kohta ringmajanduses²⁸ on käivitatud mitmesuguseid algatusi, millega püütakse lahendada üldsusele tõsist muret tegevat probleemi. Kuna plasti tarbimine järgmise 20 aasta jooksul eeldatavasti kahekordistub, võtab komisjon täiendavaid sihtmeetmeid, et tegeleda selle lauskasutatava materjaliga seotud kestlikkusprobleemidega, ning jätkab kooskõlastatud lähenemisviisi edendamist plastireostuse vastu võitlemiseks maailmas, nagu on esitatud punktis 7.

Selleks et võtta rohkem kasutusele ringlussevõetud plasti ja aidata plasti säästvamalt kasutada, esildab komisjon **kohustuslikud nõuded ringlussevõetud materjali sisalduse kohta ja jäätmete vähendamise meetmed** selliste **peamiste toodete puhul nagu pakendid, ehitusmaterjalid ja sõidukid**, võttes arvesse ka plasti ringlussevõtu liidu tegevust.

Lisaks plastprügi vähendamise meetmetele käsitleb komisjon **mikroplasti esinemist keskkonnas** ja teeb järgmist:

- **tahtlikult lisatud mikroplasti sisalduse vähendamine** ja graanulite probleemiga tegelemine, võttes arvesse Euroopa Kemikaaliameti arvamust;
- mikroplasti tahtmatut keskkonda sattumist käsitlevate **mürgistamis-, standardimis-, sertifitseerimis- ja reguleerimismeetmete** väljatöötamine, sealhulgas **mikroplasti paremini kättesaamise** meetmed toodete olelusringi kõigis asjaomastes etappides;

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994, lk 10).

²⁸ COM(2018) 28 final.

- eelkõige rehvidest ja tekstiiltoodetest **tahtmatult keskkonda sattunud mikroplasti mõõtmise** meetodite väljatöötamine ja ühtlustamine ning ühtlustatud andmete esitamine merevee mikroplastisisalduse kohta;
- lünkade kõrvaldamine **teaduslikult põhjendatud teadmistes seoses mikroplastist tuleneva ohu ja selle materjali esinemisega** keskkonnas, joogivees ja toiduainetes.

Lisaks tegeleb komisjon esile kerkivate kestlikkusprobleemidega ja töötab välja **poliitikaraamistiku järgmistes valdkondades:**

- **bioressursipõhise plasti hankimine, märgistamine ja kasutamine**, lähtudes hinnangust, kas bioressursipõhise lähteaine kasutamine annab tõelist keskkonnakasut, mis läheb fossiilsete ressursside kasutamise vähendamisest kaugemale;
- **biolaguneva või kompostitava plasti kasutamine**, lähtudes selliste rakenduste hindamisest, mille puhul selline kasutamine võib olla keskkonnale kasulik, ja nendele rakendustele seatud kriteeriumidest. Eesmärk on tagada, et toote märgistamine „biolagunevana“ või „kompostitavana“ ei eksitaks tarbijaid toodet kõrvaldama viisil, mis ebasobivate keskkonnatingimuste või ebapiisava lagunemisaja tõttu põhjustab plastprügi või saaste teket.

Komisjon tagab **ühekordselt kasutatavaid plasttooteid**²⁹ ja kalapüügivahendeid käsitleva uue direktiivi õigeaegse rakendamise, et lahendada merekeskkonna plastireostuse probleem ja samal ajal kaitsta ühtset turgu eelkõige seoses järgmisega:

- direktiiviga hõlmatud toodete ühtne tõlgendamine;
- selliste toodete nagu tubakas, joogitopsid ja niisutatud pühkepaber märgistamine ning pudelite külge kinnitatud korkide kasutuselevõtu tagamine, et vältida prügistamist;
- toodetes sisalduva ringlussevõetud materjali sisalduse mõõtmise eeskirjade esmakordne väljatöötamine.

3.5. Tekstiiltooted

Tekstiiltoodete sektor on esmaste toorainete ja vee kasutamise poolest neljandal kohal pärast toidu-, elamu- ja transpordisektorit ning kasvuhoonegaaside heite poolest viiendal kohal³⁰. Hinnanguliselt võetakse uutes tekstiiltoodetes ringlusse vähem kui 1 % kogu maailma tekstiiltoodetest³¹. ELi tekstiiltoodete sektor, mis koosneb ülekaalukalt VKEdest, on pärast pikka ümberkorraldusperioodi hakanud taastuma, samas kui 60 % ELi rõivaväärtusest toodetakse mujal.

Võttes arvesse tekstiiltoodete väärtusahela keerukust, teeb komisjon nende probleemide lahendamiseks ettepaneku **ELi tervikliku tekstiiltoodete strateegia** kohta, mis põhineb tööstussektorilt ja muudelt sidusrühmadelt saadud teabel. Strateegia eesmärk on suurendada selle tööstussektori konkurentsivõimet ja sealset innovatsiooni, hoogustada ELi kestlike ringmajanduspõhiste tekstiiltoodete turgu, sealhulgas tekstiiltoodete

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (ELT L 155, 12.6.2019, lk 1).

³⁰ Euroopa Keskkonnaameti 2019. aasta novembri teabearuanne.

³¹ Ellen McArthur Foundation (2017), *A new Textiles Economy*.

korduskasutamise turgu, käsitleda kiirmoeküsimusi ja edendada uusi ärimudeleid. See saavutatakse tervikliku meetmekogumiga, mis sisaldab järgmist:

- jaotises 2 esitatud **uue kestliku tootepoliitika raamistiku** kohaldamine tekstiiltoodete suhtes, sealhulgas **ökodisaini meetmete** väljatöötamine, et tagada tekstiiltoodete ringlussevõetavus, ringlussevõetud tooraine kasutamine, ohtlike kemikaalide sisalduse vähendamine ning **ettevõtjate ja eratarbijate innustamine kasutama säästvaid tekstiiltooteid ning taaskasutus- ja parandusteenuste kättesaadavuse** tagamine;
- kestlike ringmajanduspõhiste tekstiiltoodetega seotud äri- ja õiguskeskkonna parandamine ELis, eelkõige pakkudes **stiimuleid ja toetust toote-teenuse-mudelitele, ringluspõhiste materjalidele ja tootmisprotsessidele** ning suurendades tegevuse läbipaistvust **rahvusvahelise koostööga**;
- suuniste andmine **tekstiiljäätmete liigiti kogumise kõrge taseme saavutamiseks**, mille liikmesriigid peavad tagama 2025. aastaks;
- **tekstiiltoodete ulatuslikum sortimine, korduskasutamine ja ringlussevõtt**, sealhulgas **innovatsiooni, tööstusrakenduste ja reguleerivate meetmete**, näiteks laiendatud tootjavastutuse kaudu.

3.6. Ehitus ja hooned

Hoonestatud keskkond mõjutab paljusid majandussektoreid, kohapealseid töökohti ja elukvaliteeti märkimisväärselt. See valdkond vajab tohutuid ressursse – selles sektoris kasutatakse ära ligikaudu 50 % kõigist kaevandatud materjalidest. Ehitussektoris tekib ELis kokku üle 35 % kõikidest jäätmetest³². Materjalide kaevandamise, ehitustoodete tootmise ning hoonete ehitamise ja renoveerimisega kaasnev kasvuhoonegaaside heide moodustab hinnanguliselt 5–12 % riikide tekitatavast kasvuhoonegaaside koguheitest³³. Suurem materjalitõhusus aitaks vältida 80 % sellest heitest³⁴.

Materjalitõhususe suurendamise ja kliimamõju vähendamise võimaluste ärakasutamiseks käivitab komisjon uue tervikliku, **kestliku hoonestatud keskkonna strateegia**. See strateegia tagab sidususe kõigis asjakohastes poliitikavaldkondades, nagu kliimaküsimused, energia- ja ressursitõhusus, ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemine, juurdepääs, digiteerimine ja oskused. Strateegiaga edendatakse ringmajanduse põhimõtteid kogu hoonete olemusringi jooksul, tehes järgmist:

- ehitustoodete kestlikkuse küsimuste käsitlemine **ehitustoodete määruse**³⁵ läbivaatamise raames, sealhulgas **ringlussevõetud materjali sisalduse nõuete** võimalik kehtestamine teatavate ehitustoodete puhul, võttes arvesse nende materjalide ohutust ja funktsionaalsust;

³² Eurostati andmed 2016. aasta kohta.

³³ <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/vaxthusgaser/>

³⁴ Hertwich, E., Lifset, R., Pauliuk, S., Heeren, N., IRP, (2020), *Resource Efficiency and Climate Change: Material Efficiency Strategies for a Low-Carbon Future*.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

- meetmete propageerimine ehitiste vastupidavuse ja kohandatavuse parandamiseks kooskõlas hoonete projekteerimist³⁶ käsitlevate ringmajanduspõhimõtetega ning hoonete **digilogide** väljatöötamine;
- taseme (tasemete)³⁷ kasutamine **olelusringi hindamise integreerimiseks riigihangetesse ja ELi säästva rahastamise raamistikku** ning CO₂-heite vähendamise eesmärkide seadmise asjakohasuse ja CO₂ säilitamise võimaluste uurimine;
- otsuse tegemine selle kohta, kas on vaja läbi vaadata **ehitus- ja lammutusjätmeid ning nendes jätmetes sisalduvaid eri materjale käsitlevates ELi õigusaktides materjalide taaskasutamise kohta kehtestatud sihtmäärad**;
- selliste algatuste propageerimine, mille eesmärk on **vähendada mulla katmist**, taastada mahajäetud või saastunud tööstusalad ning suurendada **kaevepinnase** ohutut, säästlikku ja ringkasutust.

Lisaks rakendatakse Euroopa rohelises kokkuleppes väljakuulutatud **renoveerimislaine algatust**, tänu millele peaks energiatõhusus ELis märkimisväärselt suurenema, kooskõlas ringmajanduspõhimõtetega, eelkõige optimaalse olelusringiga ja ehitiste eeldatavalt pikema elueaga. Ehitus- ja lammutusjätmete taaskasutamise sihtmäärade läbivaatamise raames pöörab komisjon erilist tähelepanu isolatsioonimaterjalidele, mis jäätmevoogu üha suurendavad.

3.7. Toit, vesi ja toitained

Ringmajandus aitab oluliselt vähendada loodusvarade kaevandamise ja kasutamise negatiivset keskkonnamõju ning taastada elurikkust ja looduskapitali Euroopas. Bioloogilised ressursid on üks ELi majanduse põhisisenditest ja tulevikus nende osatähtsus suureneb veelgi. Komisjoni eesmärk on tagada taastuvate bioressursipõhiste materjalide jätkusuutlikkus, sealhulgas biomajanduse strateegiale ja tegevuskavale vastavate meetmete kaudu.

Kuigi toiduainete väärtusahelal on märkimisväärne ressursi- ja keskkonnasurve, läheb hinnanguliselt 20 % kogu toodetud toidust ELis kaotsi või raisku. Seetõttu teeb komisjon kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega ja punktis 4.1 osutatud direktiivi 2008/98/EÜ³⁸ läbivaatamise ühe osana ettepaneku kehtestada **toidujätmete vähendamise sihtmäär**, mis on üks põhimeede ELi tulevases talust-taldrikule-strateegias, milles põhjalikult käsitletakse toidu väärtusahelat.

Komisjon kaalub ka erimeetmeid toiduainete turustamise ja tarbimise jätkusuutlikkuse suurendamiseks. Kestlike toodete algatuse raames hakkab komisjon tegema analüüse, et määrata kindlaks korduskasutamist käsitleva seadusandliku algatuse ulatus, et **toitlustussektoris asendada ühekordselt kasutatavad pakendid, lauanõud ja söögiriistad korduvkasutatavate toodetega**.

³⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>

³⁷ <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

Uus vee taaskasutuse määrus soodustab ringmajanduspõhist lähenemisviisi vee taaskasutamisele põllumajanduses. Komisjon soodustab **vee taaskasutamist ja tõhusat veekasutust, sealhulgas tööstusprotsessides.**

Lisaks töötab komisjon välja **toitainete majandamise lõimitud kava**, et tagada toitainete jätkusuutlikum kasutamine ja stimuleerida taaskasutatavate toitainete turge. Ühtlasi kaalub komisjon ka **reovee puhastamist ja reoveesetet käsitlevate direktiivide läbivaatamist** ning hindab **selliseid toitainete ärastamise looduslikke vahendeid nagu vetikad.**

4. VÄHEM JÄÄTMEID, ROHKEM VÄÄRTUST

4.1. Jäätmetekke vältimist ja ringmajandust toetav täiustatud jäätmepoliitika

Hoolimata ELi ja liikmesriikide jõupingutustest ei ole jäätmetekke vähenenud. Kogu ELi majandustegevusest tekib aastas jäätmeid 2,5 miljardit tonni ehk 5 tonni inimese kohta, samal ajal kui iga kodanik tekitab peaaegu pool tonni olmejäätmeid aastas. Selleks et jäätmetekke ei sõltuks majanduskasvust, tuleb kogu väärtusahela ulatuses ja igas kodus teha märkimisväärseid jõupingutusi.

Jäätmetekke vähendamisel on keskene roll kestliku tootepoliitika rakendamisel ja selle konkreetsetes õigusaktides sätestamisel (vt punktid 2 ja 3). Lisaks peame edasi arendama, veelgi karmistama ja paremini rakendama ELi jäätmealaseid õigusakte.

ELi jäätmealased õigusaktid on alates 1970. aastatest aidanud jäätmekäitlust oluliselt parandada ja selleks saadakse toetust ka ELi rahalistest vahenditest. Kuid neid õigusakte tuleb pidevalt ajakohastada, et muuta need ringmajanduse ja digitaalajastu jaoks sobivaks. Nagu on selgitatud punktis 3, tehakse ettepanek vaadata läbi **patareisid ja akusid, pakendeid, romusõidukeid ning elektri- ja elektroonikaseadmetes kasutatavaid ohtlikke aineid käsitlevad ELi õigusaktid**, et vältida jäätmeteket, suurendada ringlussevõetud materjali sisaldust toodetes, propageerida ohutumaid ja puhtamaid jäätmevooge ning tagada kvaliteetne ringlussevõtt.

Peale selle esitab komisjon jäätmetekke vältimisele keskenduva laiemaa meetmepaketi osana direktiivi 2008/98/EÜ läbivaatamise kontekstis **jäätmetekke vähendamise eesmärgid** konkreetsete jäätmevoogude jaoks. Komisjon tõhustab ka hiljuti vastu võetud, **laiendatud tootjavastutuse süsteemide** nõuete rakendamist, pakub stiimuleid ning soodustab teabe ja heade tavade jagamist jäätmete ringlussevõtu valdkonnas. Kõigi nende meetmete eesmärk on jäätmeteket märkimisväärselt vähendada ning **2030. aastaks vähendada (ringlusse mitte võetavate) olmejäätmete kogust poole võrra.**

Kvaliteetne ringlussevõtt sõltub tõhusast jäätmete liigiti kogumisest. Selleks et aidata kodanikel, ettevõtjatel ja ametisutustel jäätmeid paremini liigiti koguda, **teeb komisjon ettepaneku ühtlustada jäätmete liigiti kogumise süsteeme.** Selles ettepanekus käsitletakse eelkõige kõige tõhusamaid liigiti kogumise mudelite kombinatsioone, liigiti kogumise kohtade paiknemise tihedust ja juurdepääsetavust, sealhulgas avalikes kohtades, võttes arvesse piirkondlikke ja kohalikke tingimusi nii linnades kui ka äärepoolseimates piirkondades. Kaalutakse ka muid tarbijate kaasamist hõlbustavaid aspekte, näiteks ühesugused prügikastivärvid, ühtlustatud sümbolid põhiliste jäätmeliikide jaoks, tootemärgised, teavituskampaaniad ja majandushoovad. Samuti keskendutakse standardimisele ja kvaliteedijuhtimissüsteemidele, et tagada selliste kogutud jäätmete kvaliteet, mis on mõeldud kasutamiseks toodetes, eelkõige toiduga kokkupuutuva materjalina.

Selleks et toetada jäätmekäitlust liikmesriikides, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi. On oht, et pooled liikmesriigid ei täida 2020. aasta eesmärki võtta ringlusse 50 % olmejäätmetest. Poliitikareformide edendamiseks korraldab komisjon **ringmajanduse ja jäätmete teemalisi kõrgetasemelisi mõttevahetusi ning tihendab koostööd liikmesriikide, piirkondade ja linnadega**, et ELi rahalisi vahendeid kõige paremini ära kasutada. Vajaduse korral kasutab komisjon ka oma täitevolitusi.

4.2. Ringmajanduse edendamine mürgivabas keskkonnas

ELi kemikaalipoliitika ja kemikaale käsitlevad õigusaktid, eelkõige REACH, soodustavad ohtlike ainete järkjärgulise asendamisega üleminekut ohutuks kujundatud kemikaalide kasutamisele, et paremini kaitsta kodanikke ja keskkonda. Teisese toorme ohutust võib siiski vähendada näiteks see, kui ringlussevõetud lähteained sisaldavad ikkagi keelatud aineid. Et suurendada usaldust teisese toorme kasutamise vastu, teeb komisjon järgmist:

- toetab **jäätmete kvaliteetselt sortimisele ja jäätmetest saasteainete**, sealhulgas juhuslikust saastumisest tulenevate saasteainete **eemaldamisele** keskenduvate lahenduste väljatöötamist;
- töötab välja **meetodid, et minimeerida ringlussevõetud materjalides ja nendest valmistatud toodetes selliste ainete esinemist, mis tekitavad tervisevõi keskkonnaprobleeme**;
- teeb koostööd tööstussektoriga, et järk-järgult luua **ühtlustatud süsteemid, mis võimaldavad tarneahela piires jälgida ja hallata teavet, mis hõlmab** väga ohtlikke ja muid asjakohaseid **aineid**, eriti neid, mille mõju on krooniline,³⁹ ning taaskasutuse seisukohast tehnilisi probleeme põhjustavaid aineid, ja **teha need ained kindlaks jäätmetes**, koostoimes kestliku tootepoliitika õigusraamistiku meetmetega ja ECHA andmebaasiga väga ohtlike aineid sisaldavate toodete kohta;
- teeb ettepaneku muuta **püsivate orgaaniliste saasteainete määruse lisasid** vastavalt teaduse ja tehnika arengule ning Stockholmi konventsioonist tulenevatele rahvusvahelistele kohustustele;
- täiustab **ohtlike jäätmete klassifitseerimist ja käitlemist**, et hoida ringlussevõtuvood puhtana, sealhulgas viies need vajaduse korral täiendavalt vastavusse keemiliste ainete ja segude klassifikatsiooniga.

Tulevases **kestlikkust toetavas kemikaalistrateegias** keskendutakse täiendavalt kemikaale, tooteid ja jäätmeid käsitlevate õigusaktide omavahelisele seosele ning tugevdatakse koostöötet ringmajandusega.

4.3. ELi teisese toorme hästi toimiva turu loomine

Teisesel toormel on esmase toormega raske konkureerida mitmel põhjusel, mis on seotud nii ohutuse kui ka omaduste, kättesaadavuse ja maksumusega. Mitmed käesoleva kavaga ette nähtud meetmed, eelkõige toodetes kasutatud **ringlussevõetud materjali sisaldust**

³⁹ Nagu on määratletud määruses (EÜ) 1907/2006 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määruses (EÜ) 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1).

käsitlevate nõuete kehtestamine, aitavad vähendada erinevust teise toorme pakkumise ja nõudluse vahel ning tagavad ringlussevõtusektori sujuva laienemise ELis. Lisaks sellele teeb komisjon teise toorme hästi toimiva siseturu loomiseks järgmist:

- hindab vajadust arendada **teatavate jäätmevoogude jaoks välja kogu ELi hõlmavad jäätmekehted**, mis põhinevad järelevalvel selle üle, kuidas liikmesriigid kohaldavad läbivaadatud eeskirju jäätmekehted lakkamise staatuse ja kõrvalsaaduste kohta, ning toetab piiriüleseid koostööalgatusi, et ühtlustada riiklike jäätmekehted lakkamise ja kõrvalsaaduste kriteeriume;
- suurendab **standardimise** osatähtsust, tuginedes riikide, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil seni tehtud standardimistöö hindamisele;
- rakendab õigel ajal piiranguid **väga ohtlike ainete kasutamise suhtes toodetes** juhtudel, kui aine kasutamise suhtes kehtib autoriseerimisnõue, tõhustades samal ajal nõuete täitmise tagamist piiridel;
- hindab **peamiste teiseste materjalide turu vaatluskeskuse** loomise teostatavust.

4.4. ELis eksporditavate jäätmete probleemiga tegelemine

Ülemaailmsel jäätmeturul toimuvad märkimisväärsed muutused. Viimasel kümnendil on kolmandatesse riikidesse eksporditud miljoneid tonne Euroopa jäätmeid, kusjuures sageli ei ole nõuetekohast töötlemist piisavalt kaalutud. Mitmel juhul avaldab jäätmeekspordist sihtriikides negatiivset mõju keskkonnale ja tervisele ning ELi ringlussevõtutööstuse seisukohast lähevad kaduma ressursid ja vähenevad majandusvõimalused. Hiljutised impordipiirangud, mille mõned kolmandad riigid on kehtestanud, on toonud esile ELi liigse sõltuvuse jäätmete välistöötlemisest, kuid need on ka andnud ringlussevõtutööstusele tõuke suurendada oma suutlikkust ja anda jäätmetele lisaväärtust ELis.

Seda arengut silmas pidades ja arvestades, et ebaseaduslikud jäätmesaadetised tekitavad jätkuvalt muret, võtab komisjon meetmeid **tagamaks, et EL ei jäta oma jäätmeprobleeme kolmandatele riikidele lahendada**. Tootedisaini, teiseste materjalide kvaliteedi ja ohutuse ning nende turgude edendamiseks seotud meetmed aitavad tagada, et märges „**ELis ringlussevõetud**“ annab tunnistust teiseste materjalide kvaliteedist.

Selleks et hõlbustada ELis jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu, vaadatakse **jäätmesaadetisi käsitlevad ELi eeskirjad**⁴⁰ põhjalikult läbi. Läbivaatamise eesmärk on ka **piirata selliste jäätmete ekspordi, millel on negatiivne keskkonna- ja tervisemõju kolmandates riikides või mida saab käidelda ELis**, keskendudes sihtriikidele, probleemsetele jäätmevoogudele ja jäätmetoimingute liikidele ning ebaseaduslike saadetiste vastu võitlemiseks võetavatele täitemeetmetele. Komisjon toetab ka mitmepoolsel, piirkondlikul ja kahepoolsel tasandil võetavaid meetmeid, mille eesmärk on **võidelda eelkõige selliste keskkonnakuritegude vastu nagu ebaseaduslik ekspord ja ebaseaduslik kauplemine**, karmistada **jäätmesaadetiste kontrolli** ning parandada nendes riikides jäätmete säästvat käitlemist.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (ELT L 190, 12.7.2006, lk 1).

5. RINGMAJANDUSE TOIMIMISE EDENDAMINE INIMESTE, PIIRKONDADE JA LINNADE HÜVANGUKS

Ajavahemikus 2012–2018 suurenes ringmajandusega seotud töökohtade arv ELis 5 %, ulatudes ligikaudu 4 miljonini⁴¹. Ringmajandusel on eeldatavasti positiivne netomõju töökohtade loomisele, eeldusel et töötajad omandavad keskkonناسäästlikule majandusele üleminekuks vajalikud oskused. **Sotsiaalmajandus** on ringmajandusega seotud töökohtade loomisel teerajaja ning selle potentsiaali aitavad veelgi paremini ära kasutada vastastikune kasu, mis tuleneb keskkonناسäästlikule majandusele ülemineku toetamisest ja sotsiaalse kaasatuse tugevdamisest, eelkõige **Euroopa sotsiaalõiguste samba**⁴² rakendamise tegevuskava raames.

Komisjon tagab, et oskuste ja töökohtade loomise toetamise vahendid aitavad ka kiirendada üleminekut ringmajandusele ja selleks ajakohastatakse muu hulgas **oskuste tegevuskava**, nähakse ette **oskuste pakt**, millega luuakse ulatuslikud mitut sidusrühma hõlmavad partnerlused, ja luuakse sotsiaalmajanduse tegevuskava. **Euroopa Sotsiaalfond+** raames soodustatakse täiendavat investeerimist haridus- ja koolitussüsteemidesse, elukestvasse õppesse ja sotsiaalsesse innovatsiooni.

Komisjon kasutab ka ELi rahastamisvahendite ja fondide potentsiaali, et toetada vajalikke investeeringuid piirkondade tasandil ja tagada, et üleminekust saavad kasu kõik piirkonnad. Lisaks teadlikkuse tõstmisele, koostööle ja suutlikkuse suurendamisele aitavad **ühtekuuluvuspoliitika** fondid piirkondadel rakendada ringmajanduse strateegiaid ning tugevdada oma tööstusstruktuuri ja väärtusahelaid. Ringmajanduslahendusi kohandatakse **äärepoolseimate piirkondade ja saarte** vajadustega tulenevalt nende sõltuvusest ressursside impordist, turismist lähtuvast suurest jäätmetekkest ja jäätmeekspordist. Kestliku Euroopa investeerimiskava ja InvestEU programmi raames kavandatud **õiglase ülemineku mehhanismiga**⁴³ saab toetada ringmajandusele keskenduvaid projekte.

Linnadele pakuvad olulist abi kavandatud **Euroopa linnaarengu algatus**, **arukate linnade väljakutsealgatus** ning **innovatiivsete ringmajanduspiirkondade ja -linnade algatus**. Ringmajandus on üks **roheliste linnade leppe** prioriteetseid valdkondi.

Euroopa ringmajanduse sidusrühmade platvorm on jätkuvalt koht, kus sidusrühmad saavad teavet vahetada.

6. VALDKONDADEVAHELISED MEETMED

6.1. Ringmajandus kui kliimanetraalsuse eeltingimus

Kliimanetraalsuse saavutamiseks tuleb suurendada koostoimet ringmajanduse ning kasvuhoonegaaside heite vähendamise vahel. Komisjon teeb selleks järgmist:

- analüüsib, kuidas saab süstemaatiliselt mõõta **ringmajanduse mõju kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele**;
- täiustab **modelleerimisvahendeid**, et saada ülevaade ringmajandusest tulenevast kasust kasvuhoonegaaside heite vähendamisele ELis ja liikmesriikides;

⁴¹ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁴² COM(2020) 14 final

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_39

- toetab ringmajanduse osatähtsuse tugevdamist riiklike energia- ja kliimakavade tulevase läbivaatamise ning vajaduse korral muu kliimapoliitika kontekstis.

Lisaks kasvuhooonegaaside heite vähendamisele nõuab kliimaneutraalsuse saavutamise ka seda, et süsinikdioksiid eemaldataks atmosfäärist, majanduses kasutatakse seda ilma keskkonda heitmata ja seda säilitatakse pikema aja jooksul. Süsinikdioksiidi saab siduda loodusesse, sealhulgas ökosüsteemide taastamise, metsakaitse, metsastamise, metsa säästva majandamise ja süsinikdioksiidi mullas sidumise kaudu või ringlussevõtu suurendamise kaudu, näiteks süsinikdioksiidi pikaajalise säilitamisega puitkonstruktsioonides ning süsinikdioksiidi korduskasutamise ja säilitamisega sellistes toodetes nagu mineraliseerumise teel saadud ehitusmaterjalid.

Selleks et **stimuleerida süsinikdioksiidi sidumist ja suurendada süsinikdioksiidi ringlussevõttu**, võttes täielikult arvesse bioloogilise mitmekesisuse eesmärgi, uurib komisjon, kuidas töötada välja **süsinikdioksiidi sidumise sertifitseerimise õigusraamistik**, mis põhineb kindlal ja läbipaistval süsinikdioksiidi arvestamisel ning mille abil jälgitakse ja kontrollitakse süsinikdioksiidi sidumise usaldusväärsust.

6.2. Õiged sammud majanduses

Keskkonnasäästlikule majandusele ülemineku kiirendamine nõuab ettevaatlikku, kuid otsustavat tegutsemist, et suunata rahastamist säästvamate tootmis- ja tarbimisharjumuste suunas. Komisjon on sellega seoses juba teinud mitmeid algatusi, sealhulgas **integreerinud ringmajanduse eesmärgi ELi taksonoomia määrusesse**⁴⁴ ning teinud ettevalmistusi **ELi ökomärgise kriteeriumide kehtestamiseks finantstoodetele. Ringmajanduse rahastamise tugiplatvorm** annab projektiarendajatele jätkuvalt suuniseid ringmajanduse stiimulite, suutlikkuse suurendamise ja finantsriskide juhtimise kohta. ELi rahastamisvahenditega, nagu praeguse raamistiku kohased VKEde tagatised ja InvestEU alates 2021. aastast, kaasatakse erasektori rahalisi vahendeid ringmajanduse toetuseks. Komisjon on teinud ka ettepaneku näha ette **ELi eelarve jaoks uus omavahend, mis põhineb ringlusse mitte võetavate plastpakendijäätmete kogusel**. Lisaks teeb komisjon järgmist:

- täiustab **muud kui finantsaruandlust käsitleva direktiivi eelseisva läbivaatamise** käigus äriühingute keskkonnaandmete avalikustamist;
- toetab **ettevõtjate juhitud algatust töötada välja keskkonnamajandusliku arvepidamise põhimõtted**, mis võimaldavad finantsandmeid täiendada ringmajanduse tulemuslikkuse andmetega;
- soodustab **kestlikkuse kriteeriumide integreerimist äristrateegiatesse**, parandades äriühingu üldjuhtimise raamistikku;
- võtab ringmajanduse eesmärgi arvesse **Euroopa poolaasta protsessi raskuskeskme muutmisel ning keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste eelseisval läbivaatamisel**;
- edendab jätkuvalt hästi kavandatud **majanduspoliitilisi vahendeid, nt keskkonnamaksustamine; sh prügilasse ladestamise ja põletamise maksud, ning** võimaldab liikmesriikidel kasutada **käibemaksu määrasi** selleks, et

⁴⁴ ELi keskkonnasäästlike tegevusalade klassifitseerimise süsteem:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/HIS/?uri=CELEX%3A52018PC0353>

edendada lõpptarbijale suunatud ringmajandusmeetmeid, eelkõige parandusteenuseid⁴⁵.

6.3. Ülemineku kiirendamine teadusuuringute, innovatsiooni ja digitaliseerimise abil

Euroopa ettevõtjad on ringmajanduse uuenduste valdkonnas esirinnas. **Euroopa Regionaalarengu Fond** täiendab aruka spetsialiseerumise, **programmi LIFE** ja **programmi „Euroopa horisont“** kaudu erasektoripoolset innovatsiooni rahastamist ja toetab kogu innovatsioonitsükli, et tuua turule lahendusi. Programmist „Euroopa horisont“ antakse toetusi, et töötada välja näitajad ja andmed, uudsed materjalid ja tooted, asendada ja kõrvaldada ohtlikud ained ohutuks kujundatud kemikaalide lähenemisviisi kasutades, luua ringmajandusmudelid ning uued tootmis- ja ringlussevõtutehnoloogiad, sealhulgas uurida keemiliste ainete ringlussevõtu potentsiaali, pidades silmas digitaalsete vahendite rolli ringmajanduse eesmärkide saavutamisel. Lisaks saab Marie Skłodowska-Curie meetmetega toetada selle valdkonna teadlaste oskuste arendamist, koolitust ja liikuvust.

Digitehnoloogia võimaldab jälgida toodete, osade ja materjalide liikumist ning muuta saadud andmed turvaliselt kättesaadavaks. Punktis 2 osutatud **ringmajanduse nutirakenduste Euroopa andmeruum** tagab arhitektuuri ja juhtimissüsteemi, et edendada selliseid rakendusi ja teenuseid nagu tootepassid, ressursside kaardistamine ja tarbijate teavitamine.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut koordineerib ringmajandusega seotud innovatsioonialgatusi, mida viiakse ellu **teadmis- ja innovaatikakogukondades** koos ülikoolide, teadusorganisatsioonide, tööstuse ja VKEdega.

Intellektuaalomandi kord peab vastama digitaalajastu ja keskkonnasäästlikule majandusele ülemineku vajadustele ning toetama ELi ettevõtjate konkurentsivõimet. Komisjon teeb ettepaneku **intellektuaalomandi strateegia** kohta, millega tagatakse, et intellektuaalomand jääb oluliseks ringmajanduse ja uute ärimudelite teket toetavaks teguriks.

7. ÜLEMAAILMSED JÕUPINGUTUSED

EL saab olla edukas vaid siis, kui tema jõupingutused toetavad ka ülemaailmset üleminekut õiglasele, kliimanetraalsele ja ressursitõhusale ringmajandusele. Üha enam on vaja jätkata arutelusid, et määratleda turvaline tegevusruum, mille puhul eri loodusvarade kasutamine ei ületa teatavaid kohalikke, piirkondlikke või ülemaailmseid künniseid ning keskkonnamõju ei ületa planeedi võimalusi.

Uued jätkusuutlikud mudelid avavad ELiga ühinemise väljavaatega riikidele, meie lähinaabritele lõunas ja idas, tärkava turumajandusega riikidele ja peamistele partneritele kogu maailmas äri- ja tööhõivevõimalusi, tugevdades samal ajal sidemeid Euroopa ettevõtjatega⁴⁶.

Selleks et toetada üleilmset üleminekut ringmajandusele, teeb komisjon järgmist:

⁴⁵ Sõltub käimasoleva seadusandliku menetluse tulemustest.

⁴⁶ SWD(2020) 100.

- teeb Euroopa plastistrateegiale tuginedes jõupingutusi rahvusvahelisel tasandil, et jõuda **plasti suhtes maailmas kokkuleppele** ning edendada seoses plastiteemaga ELis ringmajandusliku lähenemisviisi kasutuselevõttu;
- teeb ettepaneku luua **ülemaailmne ringmajanduse liit**, et teha kindlaks teadmiste ja juhtimise puudujäägid ülemaailmse ringmajanduse edendamisel ning soodustada partnerlusalgatusi, sealhulgas suuremate majandusriikidega;
- uurib loodusvarade kasutamise **ohutu tegevusruumi** määratlemise teostatavust ja kaalub arutelu algatamist **loodusvarade majandamist käsitleva rahvusvahelise lepingu** üle;
- loob tugevama **partnerluse Aafrikaga**, et maksimeerida keskkonnasäästlikule majandusele üleminekust ja ringmajandusest saadavat kasu;
- tagab, et **vabakaubanduslepingud** kajastavad ringmajanduse täiustatud eesmäärke;
- jätkab ringmajanduse edendamist **Lääne-Balkani riikide ühinemisprotsessis** ning **kahepoolsete, piirkondlike ja mitmepoolsete poliitiliste dialoogide, foorumite ja keskkonnalepingute** kontekstis, samuti ühinemiseelse abi ning naabrus-, arengu- ja rahvusvahelise koostöö programmide, sealhulgas jätkusuutliku rahastamise rahvusvahelise platvormi raames;
- tõhustab **teavitustegevust**, sealhulgas Euroopa rohelise kokkuleppe diplomaatia- ja ringmajandusmissioonide kaudu, ning teeb koostööd ELi liikmesriikidega, et tõhustada koordineerimist ja ühiseid jõupingutusi ülemaailmse ringmajanduse loomiseks.

8. EDUSAMMUDE JÄLGIMINE

Kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega ja 2020. aasta kestliku majanduskasvu strateegiaga⁴⁷ **tugevdab komisjon riiklike kavade ja meetmete järelevalvet, et kiirendada Euroopa poolaasta protsessi raskuskeskme muutmisega üleminekut ringmajandusele ja lõimida sinna paremini kestlikkuse mõõde.**

Komisjon ajakohastab ka **ringmajanduse seireraamistikku**⁴⁸. Uute näitajate puhul, mis põhinevad võimalikult suurel määral Euroopa statistikal, võetakse arvesse käesoleva tegevuskava sihtvaldkondi ning seoseid ringmajanduse, kliimanetraalsuse ja nullsaaste eesmärgi vahel. Samal ajal aitavad programmi „Euroopa horisont“ ja Copernicuse programmi andmeid kasutavad projektid täiustada eri tasandite ringmajandusparameetreid, mida ametlik statistika veel ei kajasta.

Samuti täiustatakse **ressursikasutuse näitajaid, sealhulgas tarbimise ja materjali jalajälje näitajaid**, et võtta arvesse meie tootmis- ja tarbimisharjumustega seotud materjalitarbimist ja keskkonnamõju, ning need seotakse selliste edusammude jälgimise ja hindamisega, mis on tehtud selleks, et siduda majanduskasv lahti ressursikasutusest ning selle mõjust ELis ja mujal.

⁴⁷ COM(2019) 650 final.

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework>

9. JÄRELDUS

Üleminek ringmajandusele on süsteemne, põhjalik ja ümberkujundav nii ELis kui ka sellest väljaspool. See võib kohati olla murranguline, seega peab see olema õiglane. See nõuab kooskõlastamist ja koostööd kõigi sidusrühmadega kõigil tasanditel – ELi, riikide, piirkondade ja kohalike omavalitsuste ning rahvusvahelisel tasandil.

Seepärast kutsub komisjon ELi institutsioone ja ameteid üles käesolevat tegevuskava heaks kiitma ja aitama aktiivselt kaasa selle rakendamisele ning innustab liikmesriike võtma vastu oma riikliku ringmajandusstrateegia, kavad ja meetmed või neid ajakohastama, võttes arvesse käesoleva tegevuskava eesmärke. Lisaks arvab komisjon, et ringmajandus võiks olla teema, mida käsitleda Euroopa tuleviku üle peetaval arutelul ning kodanikega peetavas dialoogis.